

CZŁOWIECZEK (29) *sb m*

o oraz *oba e jasne* (tak też *Cn*).

sg N człowieczek (20). ◇ *G* człowieczka (2). ◇ *D* człowieczkowi (1). ◇ *A* człowieczka (4). ◇ *L* człowieczku (1). ◇ *V* człowieczku (1). ◇ **[pl N** człowieczkowie (*Linde*).]

Sł stp (*aneks*), *Cn notuje*, *Linde XVI – XVII(XVIII) – XVIII w.*

Dem. od „człowiek” ‘jednostka ludzka, reprezentant ogółu ludzi’; *homulus Murm, Mącz, Calep, Cn; homuncio Murm, Mymer¹, Cn; homul(l)ulus Murm, Cn; homunculus Mącz, Cn* (29) : *Murm 44; Mymer¹ 22; Mącz 157b; áby [Bog] po pięci ábo po sześci tyfięcy lat o namnieyłym człowieczku od początku fwiátá wiedzieć á poftánowić miał RejZwierc 3; Calep 486b.*

Szereg: »ni człowieczka ni bydłátka« (1): ná tym mieyfcu/ (ktore wy powiádaćie być puftę/ przeto że niemálfz ni człowieczká ni bydłátká [*quod non sit homo nec iumentum*] w mieścíech Iudfkich/ [...]/ ktore fpuftośzále fá bez człowieká/ y bez obywatelá/ y krom bydłá) *Leop Ier 33/10.*

a. Człowiek niskiego wzrostu; karzeł; *hornuntio Mącz, hornuncio Calag* (3) : ále ty [*Dariusz do Aleksandra Wielkiego, który był małego wzrostu:*] iáko człowieczek á owfzeki z mężow namnieyfszy filąc fie nád máłóć twoię [...] po fzyrokich mieyfcách Perskibh [!] skaczes *HistAl C3v; Mącz 332c; Calag 347b.*

b. Człowiek skromny, niepozorny, małego znaczenia; biedny, nieszczęśliwy (19) : *RejPs 73v; RejWiz 64, 65v, 88, 155; Gdy niemocen leży nędzny iáki człowieczek/ ledwie iáka bábká zmiłue fie nád nim RejPos 243; Kornelius gdy wźrzał Piotrá s. człowieczká ftárego/ proftęgo/ bofęgo/ vpadł przed nogi ięgo RejPos 284, 10v, 212, 284 [2 r.]; HistLan F5v; Azaż dziś vbogi człowieczek rádę iáką álbo pomocz iáką znaydzie w iákim vpadku fwoim bez dárow? RejZwierc 65; HistHel Dv; PudlFr 63; Iuż tedy teraz/ nędzny człowieczku/ wpuść fie w głęboćć fmutku niezmiernęgo/ ktoryś fie dobrowolnie fpuścił w przepáć grzechu ftráfliwego. *LatHar 151, 148; PowodPr 80.**

W charakterystycznych połączeniach: *człowieczek nędzny* (7), *prosty* (4), *ubogi* (3).

Wyrażenie: »grzechu człowieczek« = *grzesznik* (1): nie páłf ten [*papież*] Chriftufowych pokornych owieczek będąc fyn zátroczenia y grzechu człowieczek. *CzechEp* [414].

»człowieczek prosty« (1): Owa wlfzedy á wlfzedy s kłopotem wzywa nędzny woyt czáfow twoich/ [...] człowieczek profty odpráwiwfzy powinność fwoię/ fiedzi fobie w pokoiu *RejPos 316.*